

Praktični primer individualizacije in diferenciacije pri pouku slovenščine

Milena Smisl, OŠ Frana Roša

Priprava na pouk slovenščine v 7. razredu OŠ
Delo z umetnostnimi besedili

Učni sklop: *Iz življenja za umetnost*

Učna téma: *Ivan Andrejevič Krilov, Volk in jagnje*

Učna gradiva: berilo za 7. razred, zvezek, učni listi

Učni pripomočki: I. A. Krilov, Basni; IKT – drsnice

Uporabljeni viri in literatura:

- UN – slovenščina 2008
- Mohor, M., Ustvarjalno in poustvarjalno pisanje, material za delavnico Roševi dnevi, 2008
- Gradivo za udeležence delavnice RWCT – T-tabela, Ljubljana, 2005
- Milekšič, V., Kumer I., Bevc V., Kurikularne posodobitve v programu razvoja šole, individualizacija pouka, Portorož, 2008
- Gradivo za št. skupine – slovenščina, Didaktične strategije..., 2008
- Honzak, M., Dober dan, književnost, MK, Ljubljana, 2001
- Žveglič, M., Študijski primer učnega sklopa

UČNI CILJI

Učenci berejo književno besedilo.

Razvijajo recepcijsko zmožnost – doživljanje, razumevanje in vrednotenje prebranega književnega besedila:

- **pred branjem** se pripravijo na ustvarjalni dialog z besedilom;
- **po branju/poslušanju** izražajo in primerjajo svoje predstave, doživetja, misli in razumevanje;
- **po ponovnem branju** združijo spoznanja ter izražajo razumevanje besedila in vrednostne sodbe o njem, svoje razumevanje besedila nadgrajujejo;

Razvijanje recepcijske zmožnosti z branjem, poslušanjem umetnostnih besedil in govorjenjem, pisanjem o njih

V procesu šolske interpretacije učenci opazujejo posamezne prvine književnega besedila. Ugotovitve primerjajo, utemeljujejo/ponazarjajo ter zagovarjajo s sklicevanjem na besedilo in na logično sklepanje; izražajo jih govorno in pisno.

1. Najdejo književne osebe, do njih vzpostavijo kritično distanco.

Zaznavajo perspektive književnih oseb, ugotavljajo njihovo soodvisnost, ugotavljajo, kako se to kaže v besedilu.

2. Vedo, kdo je avtor književnega besedila in ga ločijo od pripovedovalca.

3. Spoznavajo značilnosti pripovedne vrste (basen), jo na osnovi že pridobljenega znanja ločijo od živalske pravljice

Razvijanje recepcijske zmožnosti s tvorjenjem/(po)ustvarjanjem ob umetnostnih besedilih

Učenci prepoznajo ustvarjanje umetnostnega besedila kot poseben položaj, kar zaznajo v procesu tvorjenja (po)ustvarjalnega besedila, ko sami oblikujejo besedilni svet in se pri tem opirajo na svoje izkušnje in znanje. Recepcijsko zmožnost razvijajo tako, da pišejo (po)ustvarjalna besedila, ki vključujejo prvine umetnostnega jezika in druge značilnosti književnih besedil.

1. Basen preoblikujejo v strip.

2. Basen preoblikujejo v pravljico.

3. Basen preoblikujejo v dramsko besedilo.

Pridobivanje literarnovednega znanja

Učenci poznajo in uporabljajo strokovne izraze in jih znajo opisati – basen, pripovedovalec.

Predznanje

- živalska pravljica,
- razumevanje značaja in ravnanja književne osebe,
- zaznavanje perspektive glavne in vsaj še ene stranske osebe,
- ločevanje avtorja književnega besedila in pripovedovalca

Raba učnih pripomočkov:

- IKT tehnologija: tabela trditev, analiza književnega besedila – naloge za delo v skupini, naloge za domače delo, basen in basnopisci, prikaz ljudske igrice Ukalca ali Volkalica, vrednotenje učne ure.
- I. A. Krilov, Basni

Učenci v procesu individualizacije in diferenciacije:

- Oblikovanje diferenciranih in individualiziranih nalog na osnovi strokovne razporeditve učencev v tri skupine, kot je to praksa pri obliki zunanje diferenciacije - ravni
- Pri individualiziranem delu namenjanje pozornosti učencem vsake ravni, kar pomeni dati možnost odgovarjanja na postavljena vprašanja tako učencem 1. kot 3. ravni.
- Pri diferenciranih nalogah upoštevanje tvorbe homogenih skupin (glede na sposobnosti) oziroma samostojno delo, če tako posameznik želi. Srednja skupina (2. in 3.) sta deljeni, in sicer na osnovi učiteljevega poznavanja učencev z vidika njihovih sposobnosti.
- Pri domači nalogi: upoštevanje doseganja temeljnih ciljev, enakovredno za vse učence, in upoštevanje diferenciacije glede na različne težavnostne stopnje ter dopuščanje samostojne izbire naloge te vrste.

DEJAVNOSTI UČITELJA IN UČENCA

Dejavnosti učitelja	Dejavnosti učenca
DEJAVNOSTI PRED BRANJEM 1. UVODNA MOTIVACIJA	Učenci odgovorijo na vprašanja in svoje razmišljanje utemeljijo,

<p>Učitelj se z učenci pogovarja o življenju v šoli, in sicer o tem, kako so učenci raznoliki – eni so bolj močni, drugi so šibkejši. <i>Kdo je po tvoje močan, kako se vede, kdo je šibak, kako se vede. Svoj odgovor utemeljite.</i></p> <p>Učitelj učencem predstavi dve nasprotujoči si trditvi:</p> <ol style="list-style-type: none">1. <i>Če si močnejši in se te sošolci bojijo, si lahko privoščiš marsikaj. Tak si želi biti vsak.</i>2. <i>Močnejši in bolj nasilni so v bistvu usmiljenja vredni, saj je izkazovanje moči vedno nadomestilo za kaj drugega.</i> <p>Učence povabi k razmišljanju o trditvah in argumentaciji za in proti. (Pomoč: IKT tehn.)</p> <p>2. NAJAVA BESEDILA</p> <p>Učitelj poveže uvodno motivacijo z napovedjo branja. Učence spomni, da se take lastnosti (močnejši, šibkejši) pojavljajo tudi v živalskem svetu, nekatere lastnosti so za posamezno žival celo tipične.</p> <p><i>Brali bomo književno besedilo, v katerem nastopajo živali. To je besedilo Volk in jagnje, ki ga je napisal ruski pisatelj Ivan Andrejevič Krilov.</i></p> <p>BRANJE</p> <p>1. INTERPRETATIVNO BRANJE</p> <p>Učitelj glasno in doživeto prebere besedilo iz berila.</p> <p>DEJAVNOSTI PO BRANJU</p> <p>1. PREMOR PO BRANJU IN IZRAŽANJE DOŽIVETIJ</p> <p>Po interpretativnem branju učitelj učencem pusti nekaj</p>	<p>tudi s primerom.</p> <div data-bbox="1061 181 1924 261"><p>Primer individualizacije – učenci samostojno razmišljajo in utemeljujejo na svoji ravni.</p></div> <p>Učenci v parih razmišljajo o dveh trditvah in za vsako napišejo vsaj po en argument ZA in PROTI. Kratko poročajo.</p> <div data-bbox="1061 560 1924 676"><p>Primer individualizacije – učenci samostojno razmišljajo in usklajujejo mnenje. Posredujejo mnenje, in sicer prostovoljno.</p></div> <p>Učenci se pripravijo na poslušanje, se umirijo. Ob zaprtih berilih poslušajo učiteljevo branje.</p>
---	---

<p>trenutkov za razmislek. Nato povabi učence k prostemu izražanju doživetij, mnenj. Učence povpraša, <i>kaj menijo o besedilu, ali jih je kaj presenetilo, kakšna čustva jim je besedilo vzbudilo, so pričakovali tak konec...</i></p> <p>Tudi učitelj pové, kaj meni o besedilu.</p>	<p>Učenci pripovedujejo svoje vtise o besedilu, ki so ga poslušali. Svoje občutke primerjajo z mislimi sošolcev, učitelja. Izrazijo svoje strinjanje ali nestrinjanje z ostalimi.</p> <div data-bbox="1061 371 1921 486"><p>Primer individualizacije – učenci samostojno razmišljajo, izražajo mnenje, ga posredujejo in izražajo strinjanje oziroma nestrinjanje z ostalimi.</p></div>
<p>2. PONOVO BRANJE BESEDILA IN RAZČLENJEVANJE</p> <p>Učitelj učence povabi k tihemu samostojnemu branju besedila. Po branju učitelj opozori učence na nekatere besede v besedilu.</p> <p>Učitelj učence spodbudi k odgovarjanju na vprašanja v zvezi z razumevanjem besedila.</p>	<p>Učenci tiho preberejo besedilo. S pomočjo razlage besed ob berilu ter lastnega znanja učenci sodelujejo pri oblikovanju celovite podobe besedila.</p> <p>Učenci ustno odgovarjajo na vprašanja (opisujejo, pojasnjujejo, utemeljujejo):</p> <p><i>Kdo nastopa v besedilu? Kje se srečata volk in jagnje? Kaj želi volk? Kakšne izgovore za svojo jezo nad jagenjčkom navaja? Kako se volk na koncu odloči? Je bil odločen že prej? Kdaj? Kako se brani jagenjček? Ali vé, česa ga volk dolži?</i></p> <div data-bbox="1061 1050 1921 1125"><p>Primer individualizacije – učenci samostojno odgovarjajo na vprašanja.</p></div>
<p>3. ANALIZA LITERARNEGA BESEDILA</p> <p>Učitelj učencem razdeli liste z nalogami, s katerimi spodbuja iskanje, razlaganje pomenov, poimenovanje posameznih prvin besedila, primerjanje, ugotavljanje sporočila.</p> <p>Naloge so za vsako skupino označene z različnimi barvami.</p> <p>Učitelj povabi učence k delu posameznih skupinah. Opazuje</p>	<p>Učenci se prostovoljno odločijo, ali bodo naloge reševali v skupini (s sošolci, ki imajo list enake barve) ali samostojno. V</p>

<p>delo, svetuje in usmerja. (Pomoč: IKT tehn.) Učitelj vodi poročanje skupin.</p> <p>4. DOMAČA NALOGA Učitelj učencem razloži naloge za domače delo. Prva izmed naštetih nalog je obvezna, med preostalimi pa si vsak učenec lahko izbere nalogo, ki jo želi narediti. Učitelj učencem tudi pove, da bodo liste z nalogo dobili ob koncu ure. (Pomoč: IKT tehn.)</p> <p>5. POVZEMANJE/SINTEZA IN PRIDOBIVANJE LITERARNOVEDNEGA ZNANJA Učitelj spodbudi učence, da izpeljejo nekatere povzetke, ki jih skupaj z učiteljem nadgradijo v literarnovedno znanje.</p> <p>Učitelj povzame povedano in razloži značilnosti basni ter predstavi avtorja in še druge basnopolise. (Pomoč: IKT tehn.) Če je čas, učitelj predstavi učencem ljudsko besedilo Volk v pasti ter staro slovensko igro Ukalca ali Volkalica.</p>	<p>skaldu s svojo odločitvijo bodo tudi poročali v skupini ali posamično.</p> <p>Učenci ob besedilu rešujejo naloge, samostojno ali v skupini. Po končanem delu poročajo, tako da prvi (prva skupina) poroča, ostali pa dopolnjujejo poročanje.</p> <div data-bbox="1061 371 1924 523"><p>Primer diferenciacije – učenci delajo v homogenih skupinah (razdelitev je vnaprejšnja), v katerih določijo vodjo, zapisovalca in poročevalca. Odprta je možnost samostojnega – individualnega dela.</p></div> <p>Učenci se seznani s skupno nalogo, prostovoljno pa se odločijo, katero izmed nalog bodo še rešili za domačo nalogo, ki jo bodo opravili do naslednje učne ure.</p> <div data-bbox="1061 826 1924 938"><p>Učenci rešijo eno skupno, za vse enako nalogo. Primer individualizacije – učenci izberejo nalogo, ki jo bodo opravili; naloge so diferencirane.</p></div> <p>Učenci ob pomoči vprašanj: <i>kakšne značilnosti ima torej naše besedilo, kdo so književne osebe, ali se te osebe pogovarjajo, ali nas zgodba česa nauči</i>, sintetizirajo pridobljeno znanje.</p> <p>Učenci si v zvezek napišejo naslov in doma prilepijo list z značilnostmi basni.</p>
--	---

<p>6. VREDNOTENJE</p> <p>Učitelj spodbudi vrednotenje književnega besedila s podvprašanji: <i>Kako vam je bilo vseč besedilo?</i> <i>Kaj smo se ob njem naučili?</i></p> <p>Učitelj spodbudi vrednotenje učne ure s pomočjo smeškov. (Pomoč: IKT tehn.)</p>	<p>Učenci poslušajo basen in si ogledajo fotografijo igre.</p> <p>Učenci odgovorijo na vprašanji ter s smeški izrazijo občutja pri uri.</p>
--	---

ZANIMIVOSTI

- Ljudska basen **VOLK V PASTI**

Požrešni volk se je ujel v nastavljeno železno past. Obupno je cvilil in zavijal; ne toliko zaradi bolečine, kolikor bolj zato, ker je vedel, kaj ga čaka. Zanj ni bilo več rešitve in skoraj bo konec njegovega požrešnega življenja.

Nedaleč proč se je paslo jagnje in zagledalo volka v pasti. Razveselilo se je in urno steklo k materi, rekoč:

»Joj, kakšno veselje, mamica! Videl sem krvoločnega volka v pasti. Kmalu bo konec najinega najhujšega sovražnika. Veseliva se! Prav od srca mu privoščim! Mamica, pojdiva ga zasmehovat! «

Mati ovca pa zmaje z glavo, pogleda otroka in ga posvari, rekoč: »Nikakor ne, otrok moj! Nikomur ne smemo privoščiti nesreče, še manj pa se nesrečniku posmehovati, četudi je naš smrtni sovražnik!«

Vir: http://www.ringaraja.net/otroski_koticek/ljudske-basni/volk-v-pasti_56&751.html

- Igra **VOLK IN OVCE**

igra z navadno dvajsetimi kamenčki, fižoli, ki jih je treba spraviti v nasprotni del igralnega polja, ki ga varujeta drugobarvna kamenčka, fižola: igrati (se) volka in ovce // vsak od dveh drugobarvnih kamenčkov, fižolov te igre: volk požre, preskoči ovco

Vir: SSKJ

- Igra **UKALCA** ali **VOLKALICA**

Stara slovenska igra, ki so se jo igrali tudi naši stari starši. Volka in ovčke so izdelali sami, po plošči jih je bilo potrebno premikati tako, da volk ni mogel pojesti ovčk. Igra za dva igralca je kar težka, a zanimiva.

NALOGE ZA RAZČLENJEVANJE BESEDILA

1. SKUPINA:

- Kdo sta glavni književni osebi v zgodbi? _____
- Ali glavi osebi govorita? _____

- **Kakšen je volk?**

Podčrtaj njegove lastnosti:	<i>lačen, preprost, jezen, duhovit, oblasten, predrzen, požrešen, pomemben, nesramen, užaljen, pretkan</i>
-----------------------------	--

- **Česa volk obdolži jagenjčka?**

Podčrtaj pravilne trditve:	<i>jagenjček mu je popil vso vodo</i>
	<i>jagenjček mu je vodo kalil</i>
	<i>jagenjček je pred dvema letoma napadel volka</i>
	<i>jagenjček je volka zmerjal</i>
	<i>jagenjček je volka obdolžil, da ta laže</i>

- **Kako se zgodba konča?** Odgovor napiši v eni pravopisno pravilni povedi.

2. SKUPINA:

- **Kdo je avtor besedila?** _____
- **Kakšen je volk?** Iz besedila izpiši vse izraze, s katerimi avtor označi volka. _____

- **S katerimi izrazi volk poimenuje jagenjčka ?** Izraze izpiši iz besedila. _____

- **Kakšen je resničen razlog za to, da bo volk umoril jagenjčka?** Odgovor napiši v eni pravopisno pravilni povedi.
_____.

3. SKUPINA:

- Je avtor besedila tudi pripovedovalec? Utemelji. _____

- Kam bi uvrstil prebrano besedilo? Podčrtaj pravilen odgovor.

Prebrano besedilo sodi:	<i>k poeziji</i>
	<i>k prozi</i>

- Kakšen je volk? Opiši ga v treh pravopisno pravilnih povedih.

- Kje je zapisano sporočilo zgodbe? Izpiši tisti verz besedila, ki nosi sporočilo.

- Razloži naslednje besedne zveze:

Besedna zveza	Pomeni
<i>plen išče mu oko</i>	
<i>lakota me grudi</i>	
<i>ni časa, da bi še s preiskavo se mudil</i>	

4. SKUPINA:

- **Obnovi vsebino v šestih povedih.**

- **Kakšno je sporočilo zgodbe?**

- **V kakšnem odnosu sta volk in jagnje? Kje v besedilu lahko to razbereš? Pojasni.**

- **Ali bi se lahko takšna zgodba dogodila tudi med ljudmi. Utemelji.**

NALOGE ZA DOMAČE DELO

Navodilo učencem

Na listu imaš zapisanih nekaj nalog za domače delo. Naredil boš dve nalogi:

1. V štirih pravopisno pravilnih povedih napiši obnovo besedila.
2. Med ponujenimi nalogami si izberi eno nalogo in jo reši.

- **Nariši zgodbo v šestih sličicah.**
- **Doma povprašaj, ali kdo od staršev ali starih staršev pozna igrico volk in ovce.** Predstavi jo sošolcem.

- **Razloži, kaj pomeni:** *storiti tako, da bo volk sit in koza cela*
dati volku ovce pasti
mi o volku, volk iz gozda.
- **Razloži, kaj pomenijo besedne zveze:** *volk samotar*
požrešen kot volk
biti volk na nekaj
dobiti volka
star morski volk
zeleni volk

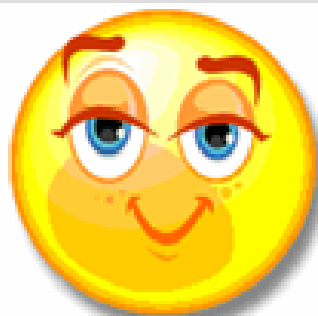
- **Zgodbo preoblikuj v pravljico.** Upoštevaj značilnosti pravljice.
- **Napiši zgodbo v obliki dramskega besedila.**

SE STRINJAM – SE NE STRINJAM

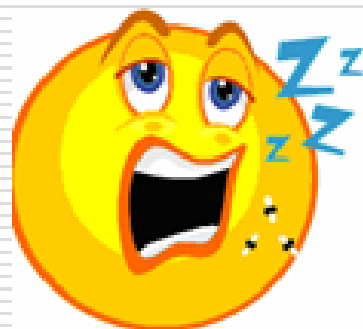
1. Če si močnejši in se te sošolci bojijo, si lahko privoščiš marsikaj. Tak si želi biti vsak.	
Se strinjam, ker...	Se ne strinjam, ker...

2. Močnejši in bolj nasilni so v bistvu usmiljenja vredni, saj je izkazovanje moči vedno nadomestilo za kaj drugega.	
Se strinjam, ker...	Se ne strinjam, ker...

MOJI OBČUTKI

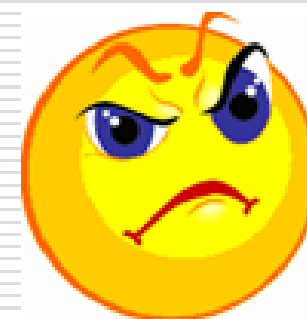
VŠEČ MI JE

DOLGOČASNO

NE MOREM
SE ODLOČITI

NI MI VŠEČ

BASEN

- ◆ kratka poučna pripoved,
- ◆ v vezani (poezija) ali nevezani besedi (proza),
- ◆ tvori prehod od pravljice k pripovedki,
- ◆ nastopajo živali, predmeti, rastline – so poosebljene,
- ◆ pogosto je prisoten dvogovor
- ◆ značilnost basni je nauk (morala), ki je zapisan na koncu ali na začetku, včasih pa ga mora bralec poiskati sam.

BASNOPISCI

- ◆ Rus IVAN ANDREJEVIČ KRILOV
- ◆ Grk EZOP
- ◆ Francoz LA FONTAINE
- ◆ Slovenci: VALENTIN VODNIK
 - FRAN ERJAVEC
 - DRAGOTIN KETTE
 - MATEJ BOR
 - SLAVKO PREGL